

Občan

28. JANUAR / PROSINEC 2002, GLASILO OBČINE DESTNIK, LETO VII, ŠTEVILKA 1 (63)

V a b í l o

**Občina Destrnik
in
OŠ Destrnik-Trnovska vas-Vitomarci**

prirejata

proslavo

**ob slovenskem kulturnem prazniku,
s katero bomo počastili tudi spomin na rojaka
dr. Matijo Murka.**

**Pozdravni govor
Franc Pukšič, univ. dipl. inž. el.,
župan Občine Destrnik.**

**Slavnostni govor
prof. dr. Zinka Zorko
prorektorica Univerze Maribor.**

*Prireditev bo v
petek, 1. februarja 2002, ob 17. uri
v telovadnici šole Destrnik.*

*Življenje in delo našega rojaka dr. Matije
Murka bodo podrobneje osvetlili strokovnjaki:*

dr. Bruno Hartman

Predstavitev življenja in delovanja,

dr. Jože Lipnik

Matija Murko na evropskih univerzah,

dr. Marija Stanonik

Matija Murko na razpotju slovenske filologije,

mag. Blanka Bošnjak

Matija Murko in ljudsko pesništvo.

*Kulturno-umetniški program
bodo izvajali osnovnošolci iz:*

OŠ Markovci

OŠ Olge Meglič, Ptuj

OŠ Podlehnik

Dijaškega doma Ptuj

OŠ Cirkovce

OŠ Gorišnica

OŠ Destrnik

NOVOSTI IZ ZAKONA O STARŠEVSKEM VARSTVU IN DRUŽINSKIH PREJEMKIH DRUŽINAM DODATNE UGODNOSTI

Vlada je ob zvišanju stopnje davka na dodano vrednost precej družin v novem letu razveselila tudi z dodatnimi ugodnostmi iz novega zakona o družinskih prejemkih. V začetku lanskega decembra je Ministrstvo za družino, delo in socialne zadeve izdalo nov zakon, ki naj bi bolj pravično urejal dodeljevanje državnih pomoči. Z zakonom in v njem predvidenimi ukrepi država zaokrožuje tisti del politike do otrok in družine, ki pomenijo zaščito materinstva in starševstva ter socialne prejemke, usmerjene k družini in otrokom, ki državno pomoč najbolj potrebujejo. Določila zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih so začela veljati s 1. januarjem 2002, zakon pa lahko najdete v Uradnem listu številka 97/2001. Novi zakon nekoliko drugače ureja pravice iz naslova zavarovanj za starševsko varstvo in pravico do družinskih prejemkov kot stari zakon o družinskih prejemkih. Temeljno določilo tega zakona pa je, da so vse pravice vezane na otroka in v primeru smrti le-tega prenehajo.

V nadaljevanju vam bomo zakon na kratko predstavili, podrobna navodila, kako lahko starši uveljavljajo posamezne pravice in kdaj jim določeni dodatki pripadajo, pa bo ministrstvo pripravilo v naslednjih mesecih.

Novi zakon je razdeljen na tri dele. V prvem delu obravnava zavarovanje za starševsko varstvo, pravico do starševskega dopusta in do starševskega nadomestila ter kakšen je postopek za uveljavljanje teh pravic. V drugem delu zakon določa pravice do različnih družinskih prejemkov in predpisuje način, kako jih lahko upravičenci uveljavijo, v tretjem delu pa predpisuje načine izplačevanja in kakšne so kazni za kršitelje. Vsekakor zakon prinaša precej novosti. Na nek način bodo zato denarna nadomestila pravičneje razdeljena. Prav tako pa novi zakon močno omejuje možnost različnih izigravanj in določa višino nadomestila za starševski dopust, kamor sodi tudi nadomestilo za porodniški dopust.

Najprej je treba pojasniti, kdo so zavarovanci in potem tudi upravičenci za starševsko varstvo. Poleg redno zaposlenih oseb v naši državi to pravico lahko uveljavijo tudi samozaposleni, vrhunski športniki, brezposelni, osebe, ki prestajajo zaporno kazen in kmetje. V zakonu je zelo natančno razloženo, da v kategorijo kmetov sodijo samo tisti, ki so vključeni v obvezno invalidsko in pokojninsko zavarovanje. Kmetice in kmetje, ki nimajo tega zavarovanja, uveljavijo te pravice kot na primer samozaposleni ali kako drugače. Vsi pa imajo, če seveda imajo otroka, pravico do uveljavljanja starševskih

nadomestil. Po novem zakonu imamo štiri kategorije nadomestil:

- porodniško nadomestilo,
- očetovsko nadomestilo,
- nadomestilo za nego in varstvo otrok ter
- posvojiteljsko nadomestilo.

Bistvene spremembe so prav na področju uveljavljanja porodniškega nadomestila. Pravico do nadomestila imajo vsi, ki so bili zavarovani po tem zakonu pred dnevom nastopa posamezne vrste starševskega dopusta. Prav tako lahko uveljavlja katero koli nadomestilo tudi oseba, ki nima pravice do starševskega dopusta, ker je na primer brezposelna, vendar je bila v zadnjih treh letih zavarovana po določilih tega zakona najmanj dvanajst mesecev. Če dobi to nadomestilo, prejetje drugih nadomestil miruje (na primer nadomestilo za brezposelnost).

Novi zakon spreminja tudi izračunavanje višine nadomestil. Temelj za izračun je povprečna osnova, od katere so bili obračunani prispevki za starševsko varstvo v zadnjih dvanajstih mesecih pred nastopom ene od oblik starševskega dopusta. Če je nekdo prejemal nadomestilo plače, se upošteva osnova na podlagi obračunanega nadomestila. Precej drugače pa bo tistim, ki do zdaj niso bili zavarovani in so to storili zadnji mesec pred nastopom enega od dopustov. Do zdaj so bila v teh primerih nadomestila izračunana v taki višini, kot je bil plačan prispevek, in sicer kot 100-odstotno nadomestilo za odsotnost z dela. Po novem pa ne bo več tako. Obračunana osnova bo polna le za toliko mesecev, kolikor je bilo plačanih, za manjkajoče mesece (najmanj dvanajst mesecev v zadnjih treh letih) pa bodo vzeli kot osnovo 55 odstotkov minimalne plače.

Za tiste, ki so bili v zadnjih treh letih kljub vsemu starševsko zavarovani vsaj dvanajst mesecev, je osnova za izračun nadomestila 55 odstotkov minimalne plače. Hkrati pa se osnova za vsak mesec plačanega starševskega zavarovanja zviša za 2 odstotka, vendar največ za 50 odstotkov.

Pomembna sprememba v novem zakonu je določilo o najnižji in najvišji osnovi za izračun nadomestil. Na ta način so dosegli to, da nihče ne bo za očetovsko ali posvojiteljsko nadomestilo in nadomestilo za nego in varstvo otroka prejemal 1,5 milijona tolarjev na mesec. Izjema ostaja samo porodniško nadomestilo. Zakon namreč določa, da je najnižja osnova za nadomestila 55 odstotkov zajamčene plače, najvišja osnova pa dvainpolkratnik povprečne mesečne plače na podlagi zadnjih uradnih podatkov o mesečnih plačah v času odmere nadomestila.

Novi zakon torej prinaša pomembne spremembe na področju uveljavljanja socialno-varstvenih pravic.

Posebej pa ta zakon poudarja enakopravno vlogo obeh staršev pri vzgoji in varstvu otrok ter zato prinaša povsem novo pravico do očetovskega dopusta.

Predlagani zakon hkrati povečuje in podaljšuje dopust za nego in varstvo otroka tako, da se pravice po novem seštevajo, na novo pa uvaja tudi posvojiteljski dopust. Ureditev starševskega varstva v tem zakonu zajema tudi nekatere določbe, ki so bile doslej v zakonu o delovnih razmerjih. Pri porodniškem dopustu ni sprememb: traja 105 dni. Očetje so že doslej imeli možnost izkoristiti starševski dopust, vendar ga je dejansko uporabilo zelo malo očetov (manj kot odstotek). Po novem pa bodo imeli neprenosljivo pravico do očetovskega dopusta v trajanju do 90 dni, od tega 15 dni s plačanim nadomestilom v času porodniškega dopusta matere. Preostali očetovski dopust (75 dni) pa bo lahko oče izrabil v dogovoru z delodajalcem najkasneje do 8. leta otrokove starosti, pri čemer mu bo država plačevala prispevke za socialno varnost od minimalne plače. Predviden je prehod režim za uveljavitev pravice do očetovskega dopusta: s 1. januarjem 2003 bodo pridobili pravico do 15 dni očetovskega dopusta s polnim nadomestilom plače, leto kasneje še pravico do dodatnih 45 dni s plačanimi prispevki, leta 2005 pa prav-

Občan

Izdajatelj: Občinski svet Občine Destrnik

Uredništvo: Nataša Žižek, Milena Širec, Renata Čuček in Sabina Žampa.

Glasilo prejemajo vsa gospodinjstva v Občini Destrnik brezplačno.

Javno glasilo OBČAN - GLASILO OBČINE DESTRNIK je vpisano v evidenco javnih glasil pod zaporedno številko 1365.

Na podlagi Zakona o DDV sodi javno glasilo Občan med proizvode, za katere se obračunava DDV po stopnji 8 %.

Naslov uredništva: OBČAN, Vintarovci 50, 2253 Destrnik.

Telefon: 02/752-09-00

Telefaks: 02/752-09-02

E pošta: casopis.obcan@siol.net

Časopis OBČAN izhaja v nakladi 850 izvodov

Prva številka časopisa Občan je izšla 25. julija 1996.

Odgovorna urednica: Nataša Žižek

Lektorica: Bojana Kolenko

Oblikovanje in tehnično urejanje: Zmagoslav Šalamun

Tisk: Tiskarna Grafis, Požeg 4, Rače

ico do celotnega očetovskega dopusta s plačanimi prispevki. Pravica do starševskega dopusta za nego in varstvo otroka ostaja nespremenjena (260 dni), predvideno pa je podaljšanje v primerih, ko gre za dvojčka ali več živorojenih otrok, za varstvo že dveh ali več otrok do 8. leta starosti, za otroka z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju in tudi ob rojstvu nedonošenčka. V teh primerih se pravice seštevajo. Zakon na novo uvaja tudi pravico do posvojiteljskega dopusta, in sicer 150 dni za otroka starega od 1 do 4 let, in 120 dni za otroka starega od 4 do 10 let. Zakon enemu od staršev, ki neguje in varuje otroka do tretjega leta starosti, daje pravico do dela s krajšim (najmanj delovničnim) delovnim časom. V tem primeru delodajalec plača enega od staršev (običajno je to

mati) po dejanskem delu, država pa mu do polnega delovnega časa zagotavlja plačilo prispevkov za socialno varnost od minimalne plače. Za preostali čas do polne delovne obveznosti pa pripada enemu od staršev, ki neguje otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo (na podlagi mnenja zdravniške komisije), tudi sorazmerni delež za izgubljeni dohodek.

Pač pa ta zakon na novo uvaja pravico do delnega plačila za izgubljeni dohodek (v višini minimalne plače bruto 92.000 tolarjev) za starše, ki prekinajo delovno razmerje zaradi varstva otroka s hudo invalidnostjo. Ta pravica naj bi bila uveljavljena s 1. januarjem 2003.

Starševski dodatek kot denarna pomoč staršem, ki ob rojstvu otroka niso upravičeni do starševskega nadomestila, bo po

novem znašal 35.000 tolarjev mesečno (zdaj 23.000 tolarjev), pomoč ob rojstvu otroka pa 50.000 namesto dosedanjih 30.000 tolarjev. Otroški dodatki za otroke, ki živijo v enoroditeljskih družinah, se bodo s 1. januarjem 2004 povečali za 10 odstotkov, za otroke, ki niso vključeni v predšolsko varstvo, pa s 1. januarjem 2003 za 20 odstotkov. Do otroških dodatkov tudi vnaprej ne bodo upravičeni otroci iz najvišjega dohodkovnega razreda (kjer dohodek na družinskega člana presega 99 odstotkov povprečne slovenske plače iz preteklega leta).

Povsem nova bo pravica do dodatka za veliko družino, ki se bo izplačeval enkrat na leto: v letu 2002 bo znašal 25.000 tolarjev, v letu 2003 50.000 tolarjev, v letu 2004 pa bo uveljavljen polni znesek v višini 70.000 tolarjev. Z

uveljavitvijo zakona pa bodo uveljavljeni tudi višji zneski dodatka za nego otrok, ki potrebujejo posebno nego in varstvo (18.000 tolarjev in 36.000 tolarjev).

Nove pravice, ki jih prinaša zakon, so dobrodošle, hkrati pa je treba poudariti, da je za normalno obnovo in prirastek prebivalstva treba narediti še veliko (zlasti za večje možnosti zaposlovanja in lažje ureditve stanovanjskega vprašanja mladih družin), kar namerava Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve kmalu opredeliti v posebni politiki do mladih družin.

Renata Čuček

VČERAJ IN DANES ENEGA KMETA IN KMETICE TAK PREDPRAŽNIK, ŠTIRI IN POL METRE DOLG, O JA, JE BIL ZA ENO LETO, TO PA JA!¹

Uvod

Koruzno ličje je kmečkemu človeku na Slovenskem predstavljal dodatni vir zaslužka. Doma narejene uporabne izdelke iz koruznega ličja so potem prodali ali pa so jih uporabljali vsakodnevno. Izdelke, namenjene prodaji, so izdelali po vnaprejšnjem naročilu. »Pri sosedih so pa fantje že zato pletli, da so prodali, pa niso šli prodavat, tak, ko so meli naročilo.«² »Tokrat ni blo denarja, vse smo delali z ličja doma, od: cekra, copatov, predpražnika, štrika za perilo obesiti. Vse se je iz ličja naredilo, splelo pa ka se je dalo. Denarja ni bilo za kupit in potem je cela famijlja to delala; sploh ženske, pa že otroci. In smo potem to pletli, pa šivali, pa prepletali eno z drugim.«³

Koruzna kot poljski pridelek je bila v preteklosti v celoti izrabljena; vsak del te rastline so uporabili, nič ni šlo v stran. Današnji članek je nastajal v Strmcu pri Svetem Florjanu v občini Rogaška Slatina in ob meji s Hrvaško v Rogatcu. Na obsoteljskem⁴ koncu so ličju rekli *kožuhovna*. Iz ličja so pletli oziroma izdelovali več uporabnih izdelkov: cekarje, copate, natikače, predpražnike, vrvi za obešanje perila, omela za

krušne peči, omela za beljenje z apnom, z ličjem so si deklice in dekleta navijala lase, z njim so vezali v vinogradu, iz ličja je bil tudi naglavni svitek za nošenje težjega bremena...

Priprave

Ličje so si izbrali oziroma pripravili ob času ličkanja koruze, ko si je dekleta ali ženska izbirala najlepše liste koruze, jih posušila in spravila v žakelj. »Ko so kožuhači odišli, smo mi kožuhovno prebivali, liste stran. Drugače smo pa po bregi razpostri kožuhovno in jo sušili. Jas sem jo na stran dajala in jo posebej sušila. Če pa je blo lepo vreme, smo jo pa dali na sonce sušit, da je bila hitreje suha ali pa na podstrešji.«⁵ »Najboljša kožuhovna bila tista, ki je visla in se je potem razvezala. Kožuhovna je bila odvisna od sorte koruze. Prej je bila tista dolga zobača, kožuhovne je bilo veliko. Hibridna je pa debela, pa manjša in nima tako dolge kožuhovne; je to velka razlika.«⁶ Pred pletenjem koruznega ličja v kite različnih širin, odvisno od uporabe izdelka, so liste namočili v toplo vodo. »Mora biti fajtana kožuhovna, mokra. V vodo smo namočili, preden smo začeli pletiti, tolko da je bila vlažna, da se da delati z njo. Pofajtali smo kožuhovno.«⁷

»Kožuhovno je treba namočiti, navadno so s toplo vodo polili, pa dali malo cedit, ne namočiti, bolj poškopiti, pa malo obrnili, da bila voljna, dve tri ure prej, da se je zmehčalo. Nič se ni sušilo, ni mokro, samo fajhtno, da ne poka kožuhovna. Izdelkov nismo nič, niti malo, sušili.«⁸

Tisti koruzi, ki je že visela, so razvezali vozle, posušili listje in ga uporabili za pletenje: »Zmerom smo uporabljali tisto kožuhovno, ko je bila koruza obešena, ker tista so najlepše dolge, razvezali smo potlej, ko smo koruzo lušili smo razvezali, pa zravnali pa take pušelce naredli in meli smo za pletiti, najbolj močne kite so ble. Vedno smo uporabljali tisto kožuhovno, ko je visela. Pa tudi za štrozoke smo vedno dali tisto, jo razvezali in razcufali, ko je koruza visela.«⁹

Družinsko delo

Pletenja izdelkov so se naučili navadno od staršev, saj je bilo to delo, ki so ga opravljali, v družini. Prenašalo se je naprej na otroke, saj so bili izdelki zelo uporabni, denarja pa niso imeli, da bi jih kupili. »Naučila me je pletiti mati, teta, pa stara mama. Mi smo to vidli, pa smo začeli. Otroci smo čehali na drobno kožuhovno, pa pol je

treba pofajhtati, da je rahlo mehka, voljna, da se lepo plete. Čufali smo s prstami narazen, na štrini. Otroci smo meli zmerom veselje, kar pri 8-10 letah. Pri 14-ih pa sm že kar lepi izdelek sama naredla.«¹⁰ Pletenje je bilo predvsem žensko delo. »Moški so pomagali lahko kožuhovno pripraviti ali pa ravnati listje, pletle pa so ženske.«¹¹ Pletli pa so moški tam, kjer pri hiši niso imeli žensk. »Pletle so samo ženske pri naši hiši, pri sosedovih pa so delali moški, ker ni blo ženske. Oče pletel ni, orodje bolj popravil, pa kaj takega. Moški tudi niso pripravili kožuhovne, use smo same. Edino rüšt so naredli moški za cekar ali pa za predpražnik. To bilo pa njihovo delo.«¹² »Kda je bla prilika, sem pletla; pozimi včasih, poleti ni blo cajta; ob večerih in krez dan tudi.«¹³

Cekar

Za izdelovanje cekra so uporabili leseno klado¹⁴, s katero so naredili dno in si z njo pomagali ovijati navzgor. Kite so nadalje šivali eno k drugi s hodno nitjo¹⁵ in šivanko z debelo luknjo. Pomagali so si tudi s kleščami.¹⁶ Eni so izdelke sušili, drugi pa ne, ker se je ličje sproti sušilo. »Doma sem si naredla klado leseno za cekar. Če ne bi blo

klade na sredi, ne bi mogla plesti iz kožuhovine. Mušter je bil notri, tak da je bil enakomernejši širok pa visok, si tak okrog kitico šival. Ko si poden naredil, te si pa začel kitico pokonci staviti, pa okrog. Na podnu pa kitica leži. Gor se začne kitica pokonci obračati. Morala pa sem potem dno pršiti. Ko mi je kitice zmanjkalo, sem doplela, doštulla. Kožuhovne nismo nikoli barvali, te še nismo vedeli za barve. Nič nismo prej barvali. Vse je blo naravno. Za trdoto nismo nič štiricali. Ko se je posušilo, je blo trdo. Hodna nit je tak trdo nareta, da drži.¹⁷ S cekarji so romali na božje poti, v vanje so si pripravili jedačo in pijačo, torej popotnico. »Tudi deca so meli cekarje za v šolo. Pa na njivo smo meli cekarje.«¹⁸ »Ceker smo uporabljali, da si šo v trgovino, na njivo smo jesti nosili, po trikrat na dan. Pa v šolo smo meli pletene cekre iz kožuhovne. Male locne smo meli na cekerjih za v šole. Ko so take gospe to naročile, moja teta so bli strašni mojster, pa so že naredle kot torbico. Melo je poklopec prek, pa se je pokrilo, potlej so moški zdrakslali taki leseni klinček, pa zankico naredili. Na tisto so pa naredle dolgo ručo, da se je na ramo dala. Trg je bil gospoda, mi smo bli pa seljaki, kmetje bougi, revčeki. Gospe so nosile torbice po trgu, tudi cekarje so nosile v trgovino. To se je splašalo delati, vem da so bile mama in teta vedno zadovoljne s tem, kar so dobile. Veliko dela je bilo s cekarjem. Delalo se je po večerih, po kako uro, prej pa vse drugo. Ceker nismo šivali, celi je pleten, sestavljen iz pletenja. Tak močno je bilo pleteno skupaj. Ena gor, ena dol in vedno mora biti na pare, da ne ostane, samo okoli in okoli gre, začneš pri gnu, od spodaj in greš okoli in okoli, goraj pa končaš. Za locen smo splele kitice drobne in se je skoz noter preplelo, locen me zaj najbolj matra. Mi smo mogoče tri cekre na zimo. Cekre smo prodavali, drugo nismo prodavali, tak da si kak dinar dobil. To so naročili iz terga so prišle kake gospe, pa so si naročile, pa smo naredli. Moj bratič je tega tudi veliko delal in še ma en taki stari ceker. Za ceker, vem, da ni blo malo, dosti se je splašalo delati. Kitica se tanka plete za ceker, lesen okvir se naredi. Okoli in okoli se čableki nabijejo, gosto nabijejo, odvisno kak je kitica debela. Da potem pride gosto pleteni ceker.

Pa smo potem znale barvati, ornament naredle, pa karo al pa črto in pobarvale z barvami za blago. Prah smo v pisker dali pa noter skuhalo kožuhovno, pa je bla pobarvana, pa smo tolko kitice spleli, kolko smo nucali, pa je blo. Cekre smo barvali, noter si naredil vrsto ali pa karo, največkrat je bila plava ali pa rdeča. Najlepše se je pobarvalo, vsaka barva se ne pobarva lepo.¹⁹

Predpražnik

Predpražnike iz ličja so polagali pred glavni vhod, na prag in v lojpo²⁰, pred vsaka vrata hišnih prostorov. »Predpražnike smo pa delale, pred vsake vrate za božič pa za veliko noč friškega, ke je blo. Čez poletje delj trpi, ker je bolj suho, pozimi pa se zmochi. Pred vsako sobo je lojpa, za vsaka vrata predpražnik in pred vhodna vrata tudi. Tam je bil pred predpražnikom smrečje, da si prvo nanje stopil in si si tavečjo umazanijo dol, na kožuhovnati potle, pa še pred vsakimi vratami naret. Pozimi smo hitro mogli naresti, spomladi pa potle, da je blo bolj friško, da se je še enkrat zamenjalo.«²¹ V zunanje predpražnike so si obrisali umazane čevlje. »...gori se je pa malo grobe kožuhovine ven pustilo, da je bolj pobrusilo s čevljem, da je bilo bolj groubo.«²² Da pa je predpražnik dlje ohranil svojo trajnost, so pred njim položili smrečje, kamor so si najprej obrisali čevlje, šele nato v predpražnik. »Štiri metre pa pol moram narediti debelo kito, da je močen predpražnik, da je dosti bolj trden, pa debelo. Te pa jo je treba zvijati, ko je spletena, pa šivati z debelo šivanko, pa hoden cvirn noter, pa debeli, pa šivati. Pa ne gre skozi, pa moraš s klešami. Pa se zamudim celi dan, da naredim en predpražnik. Potlej pa sušiti par dni. Pa da gre šivanka skoz mokro kožuhovno, je treba s klešami potegniti. Sploh ne moreš predpražnika zašiti brez kleš. Tak predpražnik, štiri in pol metre dolg, o ja, je bil za eno leto, to pa ja!²³

Predpražnike so šivali ali pa spletali. »Navadno smo par metrov spleli, potem smo pa začeli šivati ali pa ga plesti, šival se je na eni strani, gori se je pa malo grobe kožuhovine ven pustilo, da je bolj pobrusilo s čevljem, da je bilo bolj groubo, odspodaj pa se je zašilo, da se tista nit ni raztrgala. Ali pa se je naredil štirioglatni iz desk oboud, kak bi rekla, pa so se tak

čabli nabili okoli in okoli, pa se je tak zavilo pa se je tak sem pa tja prepletavalo, pa je bil štirioglati. Temu ogrodju smo rekli rüšt. Daska lesena, pet cm visoka, pa centimeter, dva široka, tak da so se fajn čabli noter zabili. Potem se je pa tista kita okoli ovijala, pol pa z druge strani se je spet se je pa prepletalo. Da je prišlo eno prek druge. Kito si navijal okoli čablov, s tote strani so bli isto čabli, si pa pol tu zahaklav za čabel, pa si šel ven pa notri, tak kot eno šahovnico.

Če smo ga pa šivali, pa je bil elipsast. Na sredini se začne, pa zmerom bolj gre tak okoli in okoli in ga narediš koliko češ. Tisti predpražniki pleteni so bli bolj močni kot zašiti. Dva načina izdelovanja: pletenje in šivanje predpražnikov. Hodna nit je bolj siva, doma preden lan; dreto bolj močno. To moreš strašno zategavati.²⁴

Copati

Za copate in natikače so si predhodno spletli tanko kitico²⁵, ovili v pod in potem navzgor tri ovoje. Pri natikačih se je ovil samo prednji del, pri copatih pa še zadnji tako, da je noga sedla v copat. »Pozimi smo nosili copate, po hiši, natikači so pa poleti bli za notri, ne. Poleti copatov nismo nosili. Za vse sem pletla copate in natikače, za male in stare. Kda sem utegnila, sem pozimi delala copate, kda bla prilika. Kak je bil cajt, sem porabila cajta za natikače. Ni bilo časa, da bi bil stalno pri enem deli. Največ se zamidiš z natikači in copati. Predpražnik je preprosto delo.«²⁶ »Jaz šivlem, kite nimam zaključene, ne moreš štukati, moraš plesti do konca. Ne more mi zmanjkati, ker moram naprej plesti, nikdar nismo štukali. To smo pleli, tudi za ceker, pa se je navijalo, pa si dal med kolena, ko je sfalilo, pol si pa spet plel, dopletlo se je, nikdar štukalo, ker nima tiste moči, da bi držalo. Drugače pa je to strašno močno. Copate pa smo kar delale, za vsakega pri hiši. Copate delali za domačo rabo, največ smo jih naredili. Odrezali smo od starih gumijastih škornov smo prilepli na podplat, da si lahko s tem še malo vuni leta s tem.«²⁷

Omelo

Ličje so uporabili za različna omela. »Krušno peč sem pomela z omelo iz kožuhovne. Peč se zakuri, pa z grebelco razgrniti peč, te pa kruh peč, da spodaj nima nič pepela. Z omelom smo očistili ves pepel. Moreš ga malo

poškropiti, da ne tleje. Čisto dosti je, da omelo poškropiš, ni ga treba namočiti. Meter pa pol dolgi štil mora bit, da seže do konca kota peči, te pa ga moraš na konci razklati, na debelem konci, te pa noter kožuhovno devati. Te pa štil spodaj zavezati z drotom. Saj nismo prej meli nobene omele, kožuhovno smo meli, ka smo omeli hiše stare. Še mi smo notri omeli s kožuhovno. Naredo si si gašeno apno, s kožuhovne, pa je blo tako železo, noter si pa nafilal kožuhovno, na trdo. Tisto kožuhovno si namakal v apno pa si belo. Zunaj hiše smo tudi belli. Belila sem tudi jaz z gašenim apnom. Največ je ženska morala biti pousod! Stare hiše so vse belli, znotraj in zunaj. Navadno se je belo proti veliki noči, da je bila za veliko noč lepša hiša.«²⁸

(se nadaljuje)

Zapisala: Jelka Pšajd

¹ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

² Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

³ Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

⁴ Obsotelje je pokrajina ob reki Sotli, ki meji na Slovenijo in Hrvaško.

⁵ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

⁶ Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

⁷ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

⁸ Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

⁹ Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

¹⁰ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

¹¹ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

¹² Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

¹³ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

¹⁴ Lesena osnova ali mušter, okrog katerega so spletali. Nekaj podobnega je kopito v čevljarstvu.

¹⁵ Močna nit.

¹⁶ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

¹⁷ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

¹⁸ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

¹⁹ Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

²⁰ Veža ali priklet.

²¹ Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

²² Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

²³ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

²⁴ Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

²⁵ Tanko kita iz ličja.

²⁶ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

²⁷ Terezija Klemenčič, roj. 1939, Rogatec – trg.

²⁸ Jerica Krušič, roj. 1923, Strmec pri Svetem Florjanu.

3. SREČANJE GASILCEV VETERANOV

V začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja zasledimo na Slovenskem prve resnejše poskuse, da bi ustanovili organizacijo za gasilsko družbo. Leta 1869 so ustanovili gasilsko društvo, ki je postalo prvo prostovoljno gasilsko društvo na Slovenskem. Večina društev je največkrat nastala po večjih in manjših požarih, pri katerih so bili ljudje brez moči in v nesreči niso mogli pomagati.

Leto je naokrog in 4. januarja smo se ponovno, kot vsako leto, že tretje po vrsti, srečali z gasilci veterani v gasilskem domu Destrnik. Srečanje je vsako leto v drugem gasilskem domu, eno leto v Desencih, drugo v Destrniku. Med gasilce veterane vstopijo ženske s petinpetdesetim in moški s triinšestdesetim letom starosti.

Vse prisotne so pozdravili predsednik Prostovoljnega gasilskega društva Destrnik g. Marjan Zelenik, ki je obenem tudi odgovoren za veterane pri

Gasilski zvezi Destrnik, predsednik Gasilske zveze Destrnik g. Janez Irgl, poveljnik Gasilske zveze Destrnik g. Marjan Irgl, predsednik Sveta podravske regije g. Franc Simeonov in predsednik Prostovoljnega gasilskega društva Desenci g. Anton Žampa.

Posebej so pozdravili vse prisotne veterane, in tiste veterane ki niso mogli priti na srečanje. Zahvalili so se jim za ves njihov trud, njihovo delo, neprespane noči in dosežene uspehe. Gasilci si želimo, da nas pridejo veterani pogosteje obiskat v gasilske domove, najdejo čas za pogovor z nami, saj si želimo slišati njihove zgodbe in izkušnje. Želimo jim pokazati, kako ponosni smo na njih, saj vemo, da brez njihove zavzetosti, truda in odrekanja za gasilstvo, tudi nas in tako razvitega gasilstva danes ne bi bilo.

Vse prisotne je pozdravil župan Občine Destrnik g. Franc

Pukšič, se pridružil izrečenim željam in nas seznanil s smernicami razvoja Občine Destrnik. Pokazal nam je 8-minutno kaseto, s katero predstavlja občina Destrnik svoje potencialne možnosti razvoja na različnih področjih.

Gasilci veterani so v obeh društvih aktivni tudi na tekmovanjih, na katerih žanjejo velike uspehe.

G. Otmar Simonič se je v imenu veteranov vsem zahvalil za izkazano pozornost do starejših gasilcev.

Sledila je pogostitev in obdaritev z buteljškami, skodelicami ter gasilskimi priročniki. Srečanje se je nadaljevalo s prijetnim in zabavnim druženjem.

Sabina Žampa

Z BAKLAMI K POLNOČNICI

Božič predstavlja mnogim pričakovanje nedoživetega, naj je to okrasitev božičnega drevesa, pričakovanje Božička ali rojstvo odrešenika. V Gomili smo predbožični večer letos že drugič zaključili s pohodom k polnočnici. Bakle nam je izdelal Rudi Malek, ki je v naši vasi "ta pravi za špas". Letos so se nam v pohodu pridružili tudi ljudje od drugod. Okrog desete ure, ko smo vsi prižgali bakle, smo se odpravili proti Vurberku k cerkvi Device Marije. S sabo smo vzeli nekaj kuhanega vina in obilico dobre volje – sij bakel pa je v poznih urah pričaral še posebno vzdušje. V vasi smo se odločili, da to staro navado ohranimo, zato se nam lahko letos pridružite tudi vi.

Vaščani Gomile

Pohodniki z baklami

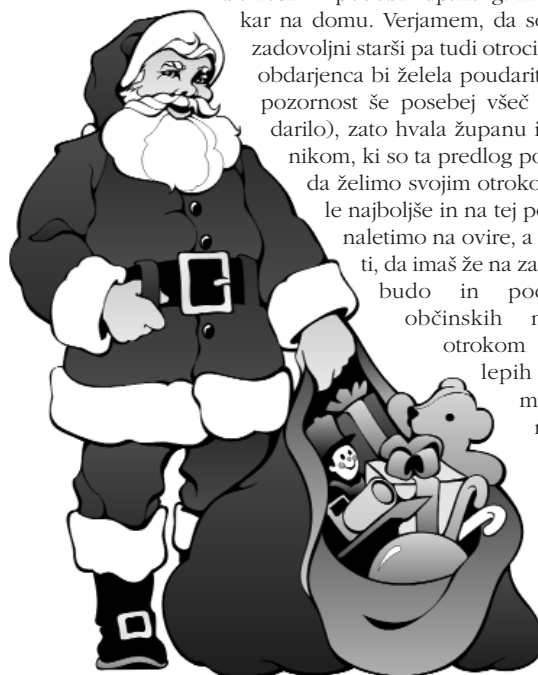
Občan - 28. januar 2002

KO NAS OBIŠČE BOŽIČEK

December je mesec velikih pričakovanj – prične se s prihodom Miklavža, temu sledita Božiček in dobri stari dedek Mraz. Nedelja, 23. decembra, je bila za vse najmlajše dan pričakovanja kakršna riše december. Verjeli ali ne, v večnamensko dvorano OŠ Destrnik jih je povabil sam Božiček in jim pripravil presenečenje. Po igrici, ko so se živali iz gozda rešile začaranosti čarovnika Kadabre, je Božiček vsem pridnim razdelil darila. Obljubil je, da pride tudi letos.

Tiste najmlajše, ki so privekali na svet v lanskem letu, pa je obiskal "božiček" v podobi župana g. Franca Pukšiča kar na domu. Verjamem, da so bili z darili zadovoljni starši pa tudi otroci. Kot mamica obdarjenca bi želela poudariti, da mi je ta pozornost še posebej všeč (seveda tudi darilo), zato hvala županu in vsem svetnikom, ki so ta predlog podprli. Res je, da želimo svojim otrokom omogočiti le najboljše in na tej poti velikokrat naletimo na ovire, a lepo je vedeti, da imaš že na začetku vzpodbudo in podporo tudi občinskih mož. Vsem otrokom želim veliko lepih trenutkov med ljudmi v njihovih družinah..

Nataša Žižek

Uradni vestnik

Leto VII, številka 1

(Občina Destrnik)

28. januar 2002

V S E B I N A

1. ODLOK

o merilih za priključitev na javno kanalizacijsko omrežje v občini Destrnik

Na podlagi 77. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 32/93 in 1/96), 21. člena Zakona o lokalni samoupravi (uradni list rs, št. 72/93), 3. člena Odloka o gospodarskih javnih službah na območju Občine Destrnik – Trnovska vas (Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, št. 12/95), Odloka o odvajanju in čiščenju komunalnih odpadnih in padavinskih voda na območju občine Destrnik (Uradni vestnik Občine Destrnik, št. 1/99) je Občinski svet Občine Destrnik na 24. redni seji, 17.12.2001, sprejel

ODLOK

o merilih za priključitev na javno kanalizacijsko omrežje v občini Destrnik

1. člen

Ta odlok določa merila za določitev višine prispevka za posamezno odjemno mesto (v nadaljnjem besedilu: uporabnika) pri izgradnji kanalizacije v občini Destrnik.

Pri blokovni gradnji se za odjemno mesto šteje stanovanjska enota.

2. člen

Merila veljajo za priključitev objektov na javno kanalizacijsko omrežje, ki je v lasti Občine Destrnik in v upravljanju gospodarske javne službe.

3. člen

Za priključitev na javno kanalizacijsko omrežje v občini Destrnik plačujejo vsi bodoči uporabniki prispevek v višini

Zap. št.	Priključek (v cm)	Presek cevi (v cm ²)	Razmerja presekov	Vrednost v EUR
1.	15	176,62	1,00	1.278
2.	20	314,00	1,77	2.249
3.	25	490,62	2,77	3.598
4.	30	706,50	4,00	5.109

(Po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan plačila).

Višina prispevka za odjemno mesto pri blokovni gradnji se obračuna za presek 15 cm.

4. člen

Za izgradnjo primarne in sekundarne kanalizacije na območju, kjer

se bo kanalizacija gradila, morajo bodoči uporabniki sofinancirati delež v višini prispevka, ki je določen v 3. členu tega odloka.

5. člen

Med občino in bodočim uporabnikom se sklene pogodba o sofinanciranju investicije.

6. člen

Delež sofinanciranja po 4. členu je namenski prihodek proračuna Občine Destrnik.

7. člen

Vsi uporabniki, ki sofinancirajo izgradnjo kanalizacije po 5. členu tega odloka, so oproščeni plačila obveznega prispevka za nove priključke.

Če je plačani delež sofinanciranja uporabnika manjši do višine prispevka za nove priključke na javno kanalizacijsko omrežje, mora uporabnik Občini Destrnik plačati tudi razliko med deležem za sofinanciranje izgradnje kanalizacije in polno vrednostjo prispevka.

8. člen

Med uporabnike, ki morajo sodelovati pri sofinanciranju investicije, se štejejo vsi tisti, ki imajo na območju, kjer se izvaja investicija, legalno zgrajene objekte in so lastniki objektov, ki bi jih bilo možno priključiti na javno kanalizacijo.

9. člen

Priključek na javno kanalizacijsko omrežje izvede upravljalca kanalizacijskega omrežja na podlagi potrdila Občine Destrnik o plačanem prispevku.

Priključek lahko izvede tudi drugi, uradno za ta dela registriran izvajalec, vendar ob obveznem nadzoru upravljalca javnega kanalizacijskega omrežja. Stroške nadzora nad izvedbo kanalizacijskega priključka plača uporabnik.

10. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem vestniku Občine Destrnik.

Številka: 032-01/01-24R-4

Datum: 17.12.2001

Župan Občine Destrnik:
Franc Pukšič, s.r.

OBVESTILO

Vse kmetijske pridelovalce obveščamo, da je v Uradnem listu Republike Slovenije – Uradne objave št. 2 (11.01.2002) stran 131 objavljen **javni razpis za zbiranje vlog za dodelitev nepovratnih sredstev iz programa SAPARD**

Razpis določa namene, za katere se dodelijo nepovratna sredstva iz programa SAPARD, upravičence in pogoje ter postopke za dodelitev nepovratnih sredstev iz programa SAPARD.

UKREP ŠT. I:

Naložbe v kmetijska gospodarstva

Predmet so sredstva za investicije v gospodarska poslopja, opremo gospodarskih poslopij in nakup kmetijske mehanizacije na področju priraje in predelave mleka ter mesa iz proste reje, v skladu s predpisanimi zahtevami na veterinarsko-sanitarnem področju ter na področju varovanja okolja in zaščite živali.

UKREP ŠT. II:

Naložbe v predelavo in trženje kmetijskih in ribiških proizvodov

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev iz programa SAPARD za sofinanciranje investicij za prilagajanje sektorjev predelave mesa, rib in mleka na

predpisane zahteve na področju: veterinarsko – sanitarnih predpisov, zaščite živali, varstva okolja ter za izboljšanje trženja, konkurenčnosti na trgu in delovnih pogojev zaposlenih.

UKREP ŠT. III:

Gospodarska diverzifikacija na kmetiji

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev iz programa SAPARD za sofinanciranje investicij izgradnje in izboljšanja turistične ponudbe na podeželju, ki se bo opravljala kot dopolnilna dejavnost na kmetijah in investicije v domačo obrt na kmetijah, skladno z določili Zakona o kmetijstvu.

UKREP ŠT. IV:

Razvoj in izboljšanje infrastrukture na podeželju

Predmet javnega razpisa je dodelitev nepovratnih sredstev iz programa SAPARD za sofinanciranje investicij za ureditev tematskih poti za izboljšanje turistične infrastrukture za:

- ureditev tematskih poti za izboljšanje turistične infrastrukture in
- vodno infrastrukturo na podeželju za preskrbo s pitno vodo.

Vlagatelji lahko pridobijo »Vlogo za dodelitev sredstev iz programa SAPARD« (Obrazec RP-01) na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, Dunajska 160, 1000 Ljubljana in na območnih zavodih Kmetijske svetovalne službe.

Informacije v zvezi z javnim razpisom je mogoče dobiti na Agenciji Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

Kontaktne osebe:

- za ukrep št. I. Sonja Gornik, tel. št. 01/478 92 25;
- za ukrep št. II. Janez Lipeč, tel. št. 01/478 92 22;
- za ukrep št. III. Ariana Libertin, tel. št. 01/478 92 22;
- za ukrep št. IV. Vida Kokalj, tel. št. 01/478 92 23;

vsak delovni dan od 10. do 12. ure ter vsako sredo med 14. in 16. uro.

Vloge lahko zainteresirani pošljejo do preklica javnega razpisa, ki bo objavljen na enak način, kot je bil objavljen javni razpis.

Pripravila:
Metka Kajzer

ZDRAVNIŠKI NASVET

NAVODILA ZA BOLNIKE S PREHLADOM IN GRIPO

PREHLAD

Z besedo prehlad označujemo kratkotrajno vnetje sluznice zgornjih dihal.

Znaki prehlada so:

- splošno slabo počutje,
- povišana telesna temperatura,
- glavobol,
- bolečine v žrelu,
- bolečine v sklepih in mišicah,
- slabost v želodcu in včasih tudi bruhanje,
- zamašen nos in občutek zamašenih ušes,
- suh, dražeč kašelj.

Bolezen traja od 3-5 dni.

GRIPA

Pri gripi so znaki podobni kot pri prehladu, so pa bolj izraziti. Če ste se cepili proti gripi, v tem letu za gripo ne boste zboleli. Lahko pa še vedno zbolite zaradi prehlada, kar pa ne pomeni, da cepljenje proti gripi ni bilo uspešno. V letošnjem letu pričakujemo epidemijo gripe v februarju ali že prej. Če želite razviti dobro odpornost proti boleznim še pred epidemijo, je priporočljivo, da se cepite čimprej.

POVZROČITELJI PREHLADA

Povzročitelji prehlada so zelo številni in različni virusi in ne bakterije, kot mnogi mislijo.

PRENOS BOLEZNI

Prehladen človek s kihanjem in kašljanjem spravlja v zrak veliko kapljic. V njih je nešteto virusov. Z vdihovanjem teh kapljic se prehlad prenaša na druge ljudi.

Zelo pogosto se bolezen prenese tudi preko telesnih stikov, predvsem z rokami. Zato priporočamo, da si v času pogostih prehladov še posebej skrbno umivate roke.

ZAPLETI BOLEZNI

O zapletih boleznih govorimo, če se stanje v petih dneh ne popravi. Takrat je potreben obisk pri zdravniku. Zapleti so pogostejši pri starejših in slabše odpornih ljudeh. Sicer zdravi otroci in odrasli premagajo bolezen brez večjih težav.

ZDRAVLJENJE

Zaradi blagega poteka boleznih zdravljenje običajno ni potrebno. Zdravimo samo znake boleznih. Obisk pri zdravniku ponavadi ni potreben.

Tri stvari so pomembne:

1. tekočina: pijte veliko čajev in drugih tekočin in imejte v stanovanju vedno vlažen zrak,
2. čist, prehodni nos: nos si redno čistite in če se vam zamaši, uporabite kapljice za nos,
3. mirovanje: bodite doma, ne hodite okrog, da ne boste okužili drugih in da ne boste sami še bolj zboleli.

SPLOŠNI UKREPI

Osnova zdravljenja so splošni ukrepi:

- pomemben je nekajdnevni počitek, lahko tudi v postelji,
- pijte veliko tekočine, predvsem čaja, vitaminskih in drugih toplih napitkov,
- uživajte lahko hrano, če nimate apetita, se s hrano ne silite,
- v stanovanju imejte vedno vlažen in topel zrak. Suh in hladen zrak draži žrelo in povzroča suh in dražeč kašelj. Na peč dajte posodo z vodo in na radiatorje vlažilce ali mokro perilo.

ZDRAVLJENJE ZNAKOV PREHLADA

POVIŠANA TELESNA TEMPERATURA

Povišana telesna temperatura (nad 37 stopinj) ima funkcijo obrambe organizma. Z njo se človek brani pred povzročitelji številnih boleznih, tudi pred prehladom in gripo. Zato ne znižujte povišane temperature za vsako ceno, ker si s tem slabite obrambo. Znižujte samo temperaturo nad 39 stopinj pri sicer zdravih ljudeh. Pri otrocih, nosečnicah, starih ljudeh ter pri hudo in dolgotrajno bolnih pa jo znižujte, če je porasla nad 38 stopinj.

Redno zračite stanovanje, pijte dosti tekočine, ne oblačite se preveč.

ZDRAVILA

Temperaturo znižujete z zdravili, kot so

Aspirin, Lekadol, svečke za otroke in podobno. Dobite jih v lekarni v prosti prodaji.

Običajna doza je:

- dojenčki: 1 svečka do 3x dnevno,
- predšolski otroci: 1 žlička sirupa do 3x dnevno,
- šolski otroci: 2 žlički sirupa do 3x dnevno,
- odrasli: 1 velika žlica sirupa ali 1 tableta do 3x dnevno.

Seveda se morate pri jemanju zdravil ravnati glede na višino telesne temperature. Ponavadi je potrebno vzeti eno dozo zdravila. Če po eni uri temperatura ne pade pod 38 stopinj, vzemite še eno dozo zdravila. Če temperatura dve uri ne pade pod 38 stopinj ali če gre temperatura proti 40 stopinjam, si morate temperaturo znižati z ohlajanjem telesa. Najboljša je voda.

OHLAJANJE Z VODO

Povišano telesno temperaturo lahko znižate z ohlajanjem z vodo vsaj na tri načine:

- telo ohlajate s hladnimi obkladki, ki jih polagate na celo telo: roke, noge, čelo, prsni koš in trebuh. Ko obkladek ne hladi več, ga zamenjajte z novim hladnim obkladkom. Ni dovolj, če dajete obkladke samo na čelo in zapestja. Preko hladnih obkladkov telo izgublja povišano telesno temperaturo, zato uporabite čim večjo površino telesa. Pri otrocih je najboljšje, da jih zavijete v mlačno oziroma hladno rjuho in nato še v eno suho rjuho,
- tuširanje z mrzlo vodo,
- kopanje v mlačni vodi. V kad dajte mlačno vodo in nato počasi dolivajte hladno vodo po pol litra. Telo se bo ohlajalo skupaj z vodo. Ohlajanje je važno pri otrocih in pri odraslih. Pri tem se ne morete dodatno prehladiti in tudi pljučnice ne morete dobiti.

Ohlajanje z vodo lahko uporabite takoj, že pred uporabo zdravil, predvsem pa, če zdravila niso bila uspešna.

NEKATERE NERESNICE O ZNIŽEVANJU POVIŠANE TEMPERATURE

- Ne priporočamo uporabe rdeče pese, čebule, krompirja, mleka, domačega kisa, listov trpotca in podobnih domačih zdravil. Najhitreje se boste ohladili z hladno vodo.
- Odsvetujemo premagovanje prehlada in gripe s pregrevanjem telesa, s pitjem velikih količin vročih pijač in zavijanjem v odeje, da se človek preznoji. Predvsem pa to odsvetujemo pri otrocih in pri starejših ljudeh.

KAŠELJ

Poskrbite za prehodni nos, za vlažen zrak v stanovanju in kašlja bo bistveno manj. Izogibajte se jutranjemu mrazu in megli. Izogibajte se cigaretnemu dimu in vsemu, kar vas draži na kašelj. Tudi poper in sol lahko dražita žrelo. Ne pijte gaziranih pijač, ker se penijo in preveč dražijo usta in žrelo. Pijte dosti tekočine.

Ob upoštevanju zgornjih navodil verjetno ne boste potrebovali dodatnih zdravil proti kašlju.

ZDRAVILA

Tudi zdravila proti kašlju dobite v lekarni v prosti prodaji.

NEKATERA ZMOTNA PRIČAKOVANJA

Ne pričakujte obilnega izkašljevanja, kašljali

boste samo na suho. Gre za vnetje nosu in žrela, obilno izkašljevanje se pojavi pri vnetju nosnih dihalnih poti in pri pljučnicah.

NAHOD, ZAMAŠEN NOS IN KIHANJE

Pomembno je, da imate nos dobro prehodno. V nosu se zrak segreje, ovlaži in očisti. Če zaradi zamašenega nosu dihate skozi usta, se pojavijo suho žrelo, pekoče bolečine v žrelu ter suh in dražeč kašelj.

ZDRAVILA

Uporabite mazilo ali kapljice za nos.

Kapljice dajte v nos na naslednji način: najprej si nos dobro očistite v robček, nato ležite na posteljo, glavo dajte čim bolj nazaj, čez rob postelje. V vsako nosnico dajte po 1-2 kapljici. Če vam pridejo kapljice v žrelo, ste glavo nagnili premalo nazaj. Dajte jo še bolj nazaj. Kapljice morajo ostati v nosu. Uporabite jih vsaj trikrat dnevno, največ pet dni.

Pri otroku, ki še ne zna pihnuti skozi nos, morate nos očistiti s posebnim sesalcem za nos. Dobite ga v lekarni.

Mazilo vnesete v vsako nosnico in ga nato s stiskanjem nosu enakomerno razmažete po notranjosti nosu. Pomembno je, da kljub mazilu dosežete čim boljše prehodnost nosu. Mazilo vnesite v nos večkrat na dan, največ pet dni.

BOLEČINE PO KOSTEH, MIŠICAH IN SKLEPIH

To so ponavadi blažje in prehodne bolečine, ki ne zahtevajo posebnega zdravljenja.

ZDRAVILA

Uporabite lahko katero od zdravil, ki smo jih našli pri zniževanju povišane telesne temperature. Če boste uporabili Aspirin, ga vedno raztopite v vodi ali v čaju.

ANTIBIOTIKI

so dobra zdravila za zdravljenje bakterijskih bolezni. Prehlad in gripa sta z virusi povzročeni bolezni, zato antibiotik ne more pomagati. V tem primeru celo škodi, ker poruši občutljivo ravnovesje med bakterijami in virusi v prid virusov in bolezni bo potekala v hujši obliki. Ob uživanju antibiotikov se odpornost na virusno bolezen ne razvije do popolnosti in prihodnja obolenja lahko potekajo v hujši obliki.

Poraba antibiotikov v Sloveniji je po eni strani bistveno prevelika. Po drugi strani pa jih ljudje jemljejo nepravilno. Ne silite zdravnik, da vam napiše antibiotik, če se vam zdi, da je potrebno. Če se bo v primeru bakterijske bolezni odločil za to zdravilo, ga jemljite po njegovih navodilih, ne samo nekaj dni do prvega izboljšanja. S tem sicer prihranite nekaj tablet, ki jih vzamete v naslednjem podobnem primeru, ko zdravilo morda ni potrebno.

Če se vam je stanje ob jemanju antibiotika že v nekaj dneh izboljšalo, bi se tudi brez njega. Verjetno ni šlo za bakterijsko bolezen.

Pomembno je, da jemljete antibiotik tako dolgo, kot vam je naročil zdravnik. Vsaka bolezen ima svoj potek in bakterije so različno občutljive na zdravilo. Če prekinete z jemanjem zdravila ob prvem izboljšanju, niste uničili vseh bakterij. Bolezen se bo ponovila prej, lahko pa preživele bakterije udarijo na srce in na ledvice. Posledice so lahko dokaj neprijetne.

Z nekritičnim jemanjem antibiotikov se razvi-

ja odpornost bakterij nanje. Običajne bakterijske bolezni zato potekajo v hujši obliki in dalj časa. Velikokrat pa je treba poseči po zelo močnih zdravilih, ki so dražja in imajo tudi več stranskih učinkov. Torej:

- glede uporabe antibiotikov upoštevajte navodila svojega zdravnika,
- pri gripi in prehladu niso potrebni, lahko celo škodujejo.

PREPREČEVANJE ŠIRJENJA BOLEZNI

V prvih dneh bolezni ste najbolj kužni. Zato ostanite doma, pijte dosti tekočine in vzemite zdravila proti bolečinam in proti vročini.

Bolezen se prenaša s kapljicami. Zato ne kihajte, kašljajte in ne sopihajte proti drugim ljudem. Prve tri dni ne hodite k zdravniku, ostanite doma, da ne boste okužili drugih bolnikov v čakalnici in zdravstvenega osebja.

KAKO SE OBVARUJETE PRED OKUŽBO?

- zmanjšajte stike z obolelimi ljudmi, predvsem stike z rokami, dotikanje in rokovanje,
- ne dopustite, da bi oboleli ljudje v vas kihali, kašljali ali vzdihovali proti vam,
- v prehladnem obdobju se izogibajte večjih skupin ljudi: (služba, šola, vrtec, avtobus, trgovine, cerkev, zabave, čakalnica pri zdravniku in podobno),
- pijte veliko tekočine, predvsem čaja, vitaminskih in drugih toplih napitkov,
- uživajte lahko hrano, veliko sadja,
- skrbite za dobro telesno kondicijo,
- v stanovanju imejte vedno vlažen in topel zrak,
- redno zračite stanovanje,
- izogibajte se jutranjemu mrazu in megli,
- izogibajte se cigaretnemu dimu in vsemu, kar vas draži na kašelj,
- vedno imejte suha in topla oblačila in obuvala,
- proti gripi se zaščitite s pravočasnim cepljenjem.

NEKATERA DODATNA POJASNILA KDAJ K ZDRAVNIKU?

Vsekakor ne že prvi dan. Mirno lahko počakate doma tri dni in se držite zgornjih navodil. Če se je stanje pričelo izboljševati, obisk pri zdravniku ne bo potreben. Če pa se stanje ne izboljšuje, se javite pri svojem zdravniku v njegovem ordinacijskem času. Prehlad ni bolezen, s katero bi obremenjevali dežurno zdravniško službo. Mirno lahko počakate naslednji dan.

Če ste zaposleni, morate k zdravniku po bolniški list. Ponavadi vas zdravnik dobro pozna in vam bo dal bolniške liste tudi za nekaj dni nazaj. Zato ni treba, da ga obiščete že prve dni, ko imate najvišjo vročino in ste najbolj kužni.

OPRAVIČILO ZA ŠOLO

Če je otrok odsoten iz šole manj kot tri dni, mu lahko napišete opravičilo starši. Za daljše odsotnosti dobi otrok opravičilo pri nas.

KDAJ V SLUŽBO, ŠOLO ALI VRTEC?

Ko boste brez vročine. Proti večeru vročina narašča in je zvečer najvišja. Če boste zvečer brez vročine, je tudi naslednje jutro ne boste več imeli. Zato lahko greste naslednje jutro že v službo, šolo, vrtec in podobno.

Franc ŠUTA, dr.med.

VLAK

Domišljjski spis

Nekega dne sem se odločila, da obiščem svoje sorodnike. Staršev ni bilo doma, jaz pa sem si želela pustolovščine. Zato sem pripravila malico, najnujnejše reči ter nekaj denarja. Nameravala sem se vrniti do večera, zato nisem napisala sporočila. Namenila sem se na železniško postajo in tam čakala na vlak. Dolgo sem čakala, a je le pripeljal pravi vlak. Vstopila sem in občutila tesnobo in strah. Nisem vedela zakaj. Sedla sem k stari gospe, ki je po mojem mnenju spala. Po dobri uri vožnje sem gospo vprašala, kje bo izstopila. A ni mi odgovorila. Ugotovila sem, da je ženska, poleg katere sem sedela, mrtva. Planila sem pokonci ter začela kričati. In kar je bilo najbolj grozljivo: nihče se ni zmenil zame, kakor da bi to bilo vsakdanje ali pa bi bili vsi gluhi. Nato sem se presedla na konec

vagona. Tam sem jokala od strahu. Čez nekaj časa me je po obrazu pobožala mrzla roka. Zgrabila me je panika, saj ni bilo nikjer nikogar. Zahtevala sem, da vlak ustavi, a mi niso dovolili, da bi izstopila. Spet sem se presedla tja, kjer ni bilo nikogar. Po glavi mi je rojilo le skrivnostno dogajanje na vlaku. Zunaj se je že stemnilo in jaz sem od strahu in utrujenosti zaspala. Ni trajalo dolgo, ko me je prebudilo nekakšno kričanje in jok. Prihajalo je od zadaj in vedno bliže. Pustila sem svoje reči na sedežu ter bežala, a glasovi niso izginili. Pritekla sem v prostor, kjer je močno zaudarjalo po truplih. Takrat me je zajel nepopisen strah in če bi lahko, bi takoj skočila z vlaka. Hotela sem zbežati še naprej, a sem se izgubila na nekem hodniku, ki ni imel izhoda. Imela sem občutek, da z vlaka ne bom prišla živa, še

več, da z vlaka sploh ne bom prišla. Vlak je bil poln ljudi, a vsi so bili čudni, tihi in na pogled grozljivi. Bila je trda tema in nisem imela nikogar, ki bi mi razložil, kaj se dogaja. Nato sem začela vpiti in klicati na pomoč. Skrila sem se v kot in tam ostala. Ko je proti jutru vlak ustavil, sem se tudi jaz odločila, da vseeno grem po svoje reči in malico. Bila sem lačna, čeprav sem bila od strahu vsa otrpla. Vendar mojih reči ni bilo na mestu. Obrnila sem se ter zašla. Poiskala sem stikalo in prižgala luč v prostoru, kjer sem se znašla. Kar sem zagledala, je bilo grozljivo. Po tleh so ležala človeška okostja. Zaprla sem vrata in zopet začela kričati, Kljub množici nenavadnih ljudi sem bila sama. Čez dve uri je vlak ustavil in vrata so se na stežaj odprla. V notranjost je prodrla svetloba. Vsi glasovi, vsi ljudje, okostja, mrtva gospa, vse je izginilo. Sama pa sem brž izstopila ter

tekla domov. Ko sem prišla domov, sem že veljala za pogrešano. Dva dni me ni bilo. Dokončno sem se odločila, da nikoli več ne bom sama obiskovala sorodnikov in da ne bom nikoli več stopila na vlak, kajti moji občutki so bili nepopisno grozljivi.

Mateja KARO, 8.b

Nina Sluga

VREME V LETU 2002

Januar: Bolj oblačen, hitre spremembe, malo snega.
 Februar: Več snega in sicer v začetku meseca nato izboljšanja.
 Marec: Malo padavin, vetrovno.
 April: Precej spremenljiv, ne bo velikih padavin.
 Maj: Precej vetroven, še kar moker.
 Junij: Hitre spremembe, malo padavin, v drugi polovici se začenja suho obdobje.
 Julij: Bolj suh in vroč.
 Avgust: Malo oblačen, lep, še nadalje vroč.
 September: Spremenljiv, dokaj lep mesec.
 Oktober: Vetroven lep mesec.
 November: Bolj suh, oblačen, malo padavin.
 December: Spremenljiv, vetroven, zelo malo snega.

Marjan Kokol

Spoštovane občanke in spoštovani občani!

Prostovoljno gasilsko društvo Destnik vošči vsem občankam in občanom zdravo, zadovoljno ter uspešno novo leto 2002. Istočasno se vam zahvaljujemo za prispevke, ki ste jih prispevali ob prejemu našega koledarja. Opravičujemo se Vam za neljubo napako na koledarjih in vas pristrčno pozdravljamo!

PGD Destnik

Alen Karo

Liljana Roškar

NA TA DAN SE OKROG PUSTA ZBERE VES PRISMUKNJEN SVET, Z NJIM RAZGRAJA NA VES GLAS, DA NE PRIDEŠ DO BESED...

Prav na pragu stoji ta najbolj veseli in najbolj norčavi čas v letu – PUST. Vesel in nor ne le za otroke, ampak tudi za odrasle. Veliko se jih bo veselilo zakriti z masko, drugi pa se bodo zabavali ob opazovanju norčavih šem. Mi bomo izdelali maske iz papirnatih vrečk. Te maske lahko spremenite tudi v lutke.

Potrebujete papirnate vrečke različnih velikosti (npr. od kruha), lepilo, škarje, pisan papir (lahko tudi reklamne prospekte in revije). Izberite lik, ki ga želite izdelati, izrežite dele in jih prilepite na vrečko. Lahko

izdelate npr. leva, indijanca, mucu – ali pa masko čisto po vaši domišljiji (ne pozabite izrezati odprtini za oči!)

Če ne potrebujete maske lahko koga presenetite z lutko. V izdelano masko natlačite zmečkan časopisni papir, vstavite palico in vrečko spodaj zavežite z vrvico.

Ko boste kot pustne šeme od vrat do vrat "sejali debelo repo", kakor so to delali nekoč, je prav, da znate kakšno veselo tudi zapeti ali povedati. Ena taka je tudi Bitenčeva "MAŠKARE":

**OD HIŠE, DO HIŠE,
OD VRAT DO VRAT,
PRINAŠAMO SMEH VAM
IN S SMEHOM POMLAD.
ZATO PA NAM DAJTE
EN DINARČEK, DVA,
TRI KROFE, TRI BOBE
IN KOŠČEK MESA.**

Pripravila: Majda Kunčnik

Uspešni šahist

Mitja Kramberger se je 19. decembra udeležil področnega tekmovanja v šahu na Osnovni šoli Ljudski vrt v Ptuj. V igri je premagal številne nasprotnike in dosegel prvo mesto. S tem se je uvrstil na državno tekmovanje, ki bo januarja v Ankaranu. Čestitamo in želimo še veliko uspehov.

*Erika Maurič
mentorica šahovskega krožka*

JUDO

22.12.2001 je bilo v Mariboru področno prvenstvo ŠSD v judu. V kategoriji mlajših deklic je Helena Lešnik, ki je učenka 5. razreda OŠ Destnik, dosegla 2. mesto. Čestitamo!

OŠ Destnik

PREJELI SMO

Destrniški upokojenci zaključili leto 2001

DU Destrnik je bilo v minulem letu kar precej aktivno. Karkoli se je odvijalo, povsod smo bili prisotni. Organizirali smo materinski dan, izlet, romanje na Sv. Gore pri Novi Gorici, piknika ter seveda silvestrovanje, udeležili pa smo se tudi srečanja upokojencev v Majšperku.. Nismo pozabili naših bolnih članov, katerim želimo čimveč zdravja, spomnili smo se tudi že preminulih članov. Upokojenci in ostali občani smo se 25.11.2001 zbrali v cerkvi sv. Urbana. V svoji sredini smo imeli tudi našo najstarejšo članico 100-letno Tiliko Holc, ki je lani dočakala tako častitljiv jubilej. Zdravja so ji zaželeli naša predsednica ga. Julčka Černezel, g. župnik Mihael Valdhuber ter naš župan g. Franc Pukšič. Po maši smo odšli v prostore DU ter z našo gospo Tiliko malo pokramljali, nazdravili pa tudi zapeli – slavljenka je prav tako pela z nami. V predbožičnem času smo bili karseda aktivni, saj smo izdelovali adventne venčke in novoletne aranžmaje. Za te dejavnosti gre zahvala ge. Danici Pernat.

Spokojno in mirno kot je živela
se je od nas tudi poslovila

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube mame,
babice, prababice in sestre

Marije Vogrin

iz Vintarovc 85

se zahvalujemo vsem sosedom, sorodnikom in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani. Hvala za darovano cvetje, sveče in sv.maše.

Hvala g. župniku za opravljeno pogrebno mašo, g. Zvonku za ganljive besede ter ge. Julčki za poslovilne besede iz društva upokojencev.

Posebej bi se zahvalili godbi na pihala PGD Destrnik za odigrane žalostinke, Sašu Simoniču za odigrano Tišino in cerkvenim pevcem za odpete pesmi. Hvala tudi Pogrebniemu zavodu Jančič. Vsem skupaj in vsakemu posebej priskrba hvala.

**Žalujoci: hčerki Jožica in Angela
ter sin Albin z družinami**

*Tiho in skromno kot si živel,
si odšel tja, kjer ni več trpljenja ne bolečin,
le mir večni mir.
Ne priključijo te nazaj
ne solze ne bridka bolečina našega srca.
Utihnili je tvoj mili glas,
obstalo je tvoje dobro srce.
Ostali so sledovi tvojih pridnih rok in spoznanje,
da se nikoli ne vrneš.
Samo delo, trud, skrb in trpljenje
je bilo tvoje življenje.*

V SPOMIN

1. februarja 2002 mineva leto žalosti, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

Janez Vrečar

iz Vintarovc 15

Ne moremo doumeti, da te ni več med nami.

Hvala vsem, ki postojite ob njegovem grobu in z lepo mislijo ali svečko počastite njegov spomin.

Tvoji najdražji

Silvestrovanje smo pripravili 27.12.2001 v Gostišču Grozl. Rada bi se zahvalila vsemu osebju gostišča za vso prijaznost in postrežbo. Ge. Marti in g. Vladu želimo dosti sreče ter lep odnos do gostov, kajti le tako bosta še naprej dosegala lepe uspehe. Hvala g. Vladu, ki nam je omogočil, da smo si ob polnoči ogledali ognjemet. Vse prisotne so zabavali naši veseli destrniški godbeniki enako kot na martinovanju. Znali so nas razveseliti ter nam popestriti večer. V jutranjih urah smo se pričeli poslavljati in si zaželeli vsega lepega v novem letu 2002 z eno samo lepo mislijo ter željo, da se spet srečamo v Gostišču Grozl, kjer smo lepo in toplo sprejeti.

Vsem članom bi v svojem pa tudi v imenu DU Destrnik zaželela dosti zdravja, osebne sreče, blagostanja, brez preprirov, grdih misli in dejanj. Vse najlepše tudi uredništvu Občana, največ sreče, zdravja vsem vašim družinam ter še naprej toliko delovnega elana. Mislim, da za dobre želje in lepe misli ni nikoli prepozno:

“Nadvse cenim ljubezen, ko jo prejemaš – ta bo preživela še potem, ko bosta tvoje bogastvo in zdravje že minila.

Med prostranstvom čaše ujemite drobcen trenutek, v katerem so nasmeh, veselje in prijateljstvo in z njimi živite danes, jutri ter vse leto 2002!”

Angelca Petek

OBVESTILI

Obveščam vse učenke in učence, da bo februarja pričela delovati mladinska folklorna skupina, če bo dovolj prijavn. Vsi, ki ste starejši od 7 let, se lahko prijavite na telefonsko številko 752-09-00, vsak delovnik med 8.00 in 14.00 uro. Da bomo sploh lahko plesali potrebujemo tudi harmonikaša, ki zna igrati valčke in polke. Prijavite se, pa boste videli, kako prijetno bo. Pri vajah bomo plesali in seveda igrali, skratka imeli se bomo “fajn”. Pridite in spoznajte, kako so plesali ljudje nekoč.

Marko Pukšič

Obveščamo vas, da je rekreacija za ženske (lahko tudi moške) vsak torek od 19.30 do 21.00 in petek od 18.00 do 19.30.

Vljudno vabljeni !

Športno društvo Destrnik

Prazen dom je in dvorišče,
zaman oko te naše išče,
ni več tvojega smehljaja,
le trud in delo tvojih
pridnih rok ostaja.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, babice,
sestre in tašče

Angele Zelenik

iz Vintarovc 50A
1.5.1926 - 8.12.2001

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, sosedom prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje, sveče in sv. maše.

Iskrena hvala g. župniku, cerkvenim pevcem, Destrniškemu oktetu, godbi PGD Destrnik, govornikoma g. Zvonku in g. Francu, Občini Destrnik in KZ Ptuj.

Žalujoci: vsi, ki smo te imeli radi

DOBRODELNOST SE JE ZNOVA IZKAZALA

Destrniški dobrodelni božično-novoletni koncert se je odvijal že 5-ič in znova dokazal, da živimo v svetu ljudi z visokimi moralnimi vrednotami, ki jim pomeni osrečiti bližnje toliko kot njihova lastna sreča. To so dokazali z velikim obiskom koncerta, saj se je v večnamenski dvorani ob OŠ Destrnik zbralo cca. 800 ljudi, ki so s prostovoljnimi prispevki osrečili otroke, ki živijo v pomanjkanju. Sredstva, zbrana na koncertu, so namenjena sofinanciranju šole v naravi otrokom iz socialno ogroženih družin. Pridružili se bodo lahko sošolcem v šoli v naravi in tako dodali izkušnjo več v svoj zanje že tako kruti svet in svet pomanjkanja. Skupno se je zbralo 265.110,00 tolarjev – 168.310,00 tolarjev s prostovoljnimi prispevki obiskovalcev koncerta, 54.500,00 s prispevki zaposlenih, 42.300,00 so zbrali učenci z zbiranjem starega papirja.

Vsaka izvedba prireditve pomeni tudi stroške, ki so jih omogočili pokriti: Občina Destrnik, Perutnina Ptuj, Mercator Srečko Čeh s.p., Zidarska – fasaderska dela ter oblaganje tal in sten Janez Murko s.p., gostišče Pri Antonu, Pizzeria 29, Marjan Horvat, DZS, Zavarovalnica Maribor, Foto Langerholc, Cvetličarna Rožmarin in Biro servis Mojca Cvetko.

Največja zahvala vsekakor velja nastopajočim, ki so se bili pripravljene odreči svojim honorarjem in s tem prispevati dobršno mero

dobrodelnosti v skupno čašo. Hvala velja: Godbi na pihala PGD Destrnik, ki nas je popeljala v božično novoletni čas, otroškemu, mladinskemu in ženskemu pevskeemu zboru JVIZ Destrnik – Trnovska vas – Vitomarci, moškemu pevskeemu zboru KUD Grajena, Destrniškemu oktetu, ansamblu Dinamika, glasbeni skupini Karizma, ansamblu Štajerband, mezzosopranistki Karmen Ivančič, Renati Horvat, violinistkama Ani Vurcer in Poloni Kapun, Sari Sombolec in za "piko na I" Davorju Bornu in Brini, ki sta koncert zaključila.

Zahvala velja tudi delavcem šole, ki so nas znova presenetili s sposobnostjo izvedbe velikih prireditev, med njimi še posebej voditeljici Miri Anderlič, zborovodkinji treh pevskih zborov zavoda ge. Nataši Zemlič ter učitelju računalništva Jeanu Bohorču in vsem, ki so pomagali pri izvedbi prireditve.

Zbrane sta nagovorila tudi ravnatelj JVIZ Destrnik – Trnovska vas – Vitomarci, ki je bil z obiskom in izkupičkom koncerta zadovoljen, ter podžupan Občine Destrnik Branko Zelenko, ki je poudaril pomen dobrodelnosti v današnjem svetu, posebej še v našem okolju. Želimo si, da se drugo leto zberemo v enakem ali še večjem številu.

Nataša Žižek
Foto: Langerholc

Kulturno društvo Destrnik DESTRNIŠKI OKTET

vabi na

PEVSKI VEČER

z gosti

“POZIMI PA ROŽICE NE CVETO”

v počastitev slovenskega
kulturnega praznika

v PETEK, 8. FEBRUARJA 2002,

OB 18. URI

V ŠPORTNI DVORANI DESTRIK

PRIJAZNO VABLJENI

OBVESTILO

OŠ Destrnik-Trnovska vas -Vitomarci obvešča, da bo vpis otrok v prvi razred 9-letne OŠ v svetovalni službi šole Destrnik od 4. do 15. februarja 2002 vsak dan od 9.00 do 12.00 ure. Vpisujemo vse otroke, rojene v letu 1996, ki imajo stalno prebivališče na območju občine Destrnik.

OŠ Destrnik-Trnovska vas-Vitomarci

Žan Vrečar